

Entered as Second Class Matter Gen'l Post Office, Ottawa, Ontario, Canada. An independent journal published twice a week in English and Magyar languages. Circulating in the 9 Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire. Printed and published at its Office and place of business 375 Hargrave St. WINNIPEG, Man. by the Canadian Hungarian News Co. Yearly Subscription \$2. For Foreign Countries \$4. Tel. 23 747

BRANTFORD BRIDGEVILLE CALEDONIA CHIPPAWA CROWLAND FORT ST. JOHN FORT WILLIAM GALT GUELPH HAMILTON KITCHENER MONTREAL NEW WATSFORD NIAGARA FALLS OSASHTA OTTAWA PORT COLBORNE PORT EBRONSON QUINCY ST. CATHARINES STURDYVILLE SYDNEY TORONTO WINDSOR WILLOW

Kelet- és Nyugat

Kanadai Magyar Újság

Twice a Week CANADIAN HUNGARIAN NEWS Coast to Coast

Szerkesztő: Bácskai P. Béla

Az egyetlen kétszer hetente megjelenő független magyar nyelvű Kanadában. Az Angol Birodalom legelterjedtebb magyar nyelvű hírlapja, amely mindenkor szellemileg védi meg az idegen szellemű magyar nyelvű sajtót és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivívni minden fontosságra számira.

"Kanadai Magyar Újság"

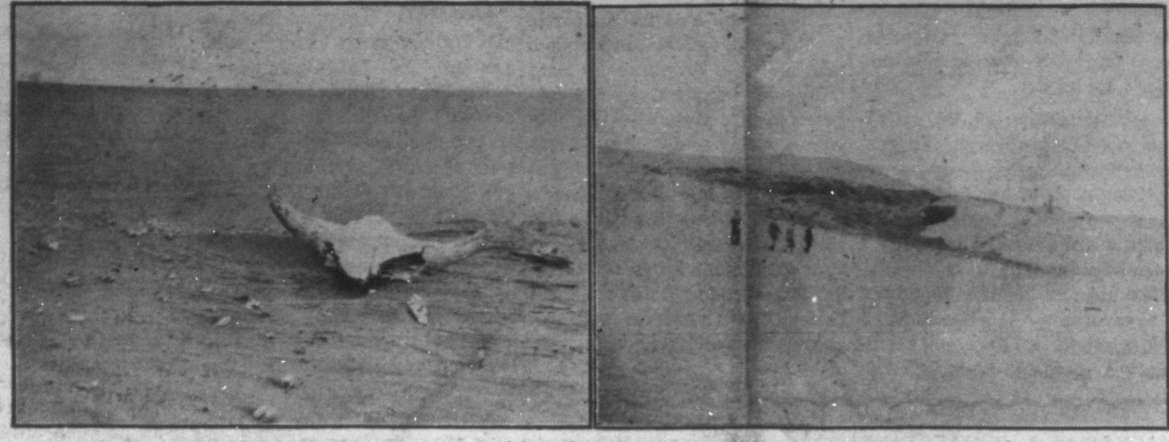
Elsőfélével díj egy évre: \$2.00. Az Újságba és külföldre egy évre \$3.00. Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St. WINNIPEG, Man.

VOL. XI. ÉVFOLYAM 375 HARGRAVE, ST. WINNIPEG, MAN. 1934. TRIANON 15. AUGUSZTUS 28 KEDD No. 69 SZÁM.

A kormányok és a vasutak az aszály-sújtotta termelőkért

A francia Champlain és De Monte által 1604-ben felfedezett New Brunswick tartomány csak most ünnepelte 150 éves jubileumát. Ennek oka az, hogy a franciák nem teleptették és csak 1784-ben vették bírtokba a tartományt az angol pionírok. 1848 N. B. szempontjából a felzabálást jelentette és William volt a tartomány Kossuth Lajos, aki a zsrnok kormányzását népképviseleti alkotmánnyal cserélte ki. A 150 éves forduló emlékére a bemutatott emlékbélyeget nyomatta Ottawa.

Afrika félelmetes sivatagja, a Szahara nem nyújthat ijesztőbb képet, mint a saskatchewan határ közelében levő fenti táj. A Manitoba területén levő Boyne folyó-völgy változott az utóbbi időben valóságos homok-sivataggyá és hacsak nagyarányú csatornázással nem segítenek a dolgon, a folyton terjedő vészedelem elpusztítással fenyegeti az egész prérít. Baloldali képünkön egy bölény csontvázának maradványát, jobboldalt pedig az egyik homokfűvást látható, melynek aljában csörgő-kigyók tanyáznak.

BIRODALMI KÖZIGAZGATÁS ALATT EGYESITIK A PRÉRI KISZARADT VIDÉKEIT? — 40 EZER CSALÁDOT, 500 EZER ÁLLATOT TELEPITENEK ÉSZAKRA — "ASSINIBOIA" LESZ A TIZEDIK, DE KÖZVETLEN OTTAWA ALÁ TARTOZÓ TARTOMÁNY? — LELKIISMERETLEN RABLÓ-GAZDALKODÁS TETTE SIVATAGGÁ MANITOBA, SASKATCHEWAN ÉS ALBERTA DÉLI RÉSZÉT — ÉVTIZEDEK ROMBOLGAL SZERETNEK NAGY KÖLTSÉGGEL ÉS FARADTSÁGGAL HELYREHOZNI

A múlt hét végére végre-velaj-retegtől folyton termékenységet kívánni, ha a szerves anyagok nem adják vissza a földnek. A jótanács azonban fairsághányt borsónak bizonyult és aki például trágyázással, fülltetéssel kísérletezett, azt egyszerűen kinevelték.

A lelkiismeretlen "amerikai" gazdálkodás azután olyan sivattaggyá változtatta a préri termény részelt, mint milyen a melékelt képünkön látható. Az amugyis vízszegény nyugatkanadai folyam-rendszer egyáltalán nem gondozták a kormányok, a farmerek pedig maguk is hozzásegítették a természetet a nagy nemzeti katasztrófa előidézéséhez. A folytonos gabona-forgóval nem csupán kiszívta a föld erejét, hanem a talaj agyon-dolgozásával teljesen a szél kénykedvőre bízta egész gazdaságukat. Ahelyett, hogy kapasnővényeket termeltek volna, még fáültetésre sem értek rá és ezért ma Nyugat-Kanada egy akkora darabján, mint a békebeli Nagy-Magyarország, bizony alig maradhat meg előlény.

Miután a tartományi kormányok mindaddig aránylag keveset törődtek a nemzeti vészedelemmel elmergésedet helyzettel, Ottawa maga fogja kezébe a dolgot. Hacsak a káák in csomdöt kereső jogászok meg nem akadályozzák Weir tervének kivitelét, 10-15 év múlva egészen megváltozhatik a nyugat-kanadai Szahara képe. Mindez perze sokkal több munkát és pénzt felemészthet és nagyonis tiszte eredményű feladat a készteséges gazdálkodással szemben. Most azonban oda fájultak a körülmények, hogy tovább már nem várhat a kormány, hacsak nem akarja, hogy tízezer számmra pusztuljon éhen a lakosság, akárcsak Oroszországban.

Weir miniszter, ki maga is saskatchewanai állattenyésztő és a "mixed farming" gyakorlati hive, ezúttal hivatalosan is megpördta a nyugat-kanadai rabló-gazdálkodást. Ez utóbbira vonatkozólag éppen a magyar farmerek voltak azok, akik az elmúlt évtizedek során számtalan esetben felhívták nem csupán szomszédait, hanem hivatalos körök figyelmét is arra, hogy lehetetlen a vékony kanadai talaj életet.

Külön tanulmány tárgyává teszik a csatornázási lehetőségeken kívül a fásítást is. A tapasztalat ugyanis azt mutatja, hogy a légköri jelenségeken kívül főleg a víz és erdő közelsége döntő befolyású a csapadék szempontjából. Ezzel magyarázható tehát, hogy a fáttan területeken még nehezebb tette a lakosság megélhetését az eső rendszeres távolmaradása. A valóban elszomorító körülményeket most már mindinkább megszivlelik az újabb telepek pionírjai, de a nagyobbára tönkrement déli vidékeken csak az európai farmerek voltak elég előrelátók és nem irtották ki teljesen a bozótot.

Wair miniszter, ki maga is saskatchewanai állattenyésztő és a "mixed farming" gyakorlati hive, ezúttal hivatalosan is megpördta a nyugat-kanadai rabló-gazdálkodást. Ez utóbbira vonatkozólag éppen a magyar farmerek voltak azok, akik az elmúlt évtizedek során számtalan esetben felhívták nem csupán szomszédait, hanem hivatalos körök figyelmét is arra, hogy lehetetlen a vékony kanadai talaj életet.

LEGUJABB HIREK

BUDAPESTEN tartja legközelebbi ülését a nemzetközi buza-konferencia, mely Londonban eredményt nélkül zárta le tanácskozását. A november 20-án kezdődő értekezleten 21 ország megbízottai a következő 3 évre 6 ére le szeretnék rögzíteni a világ-kereskedelmet, hogy a spekulációt elűzzék ellensúlyozzák.

FAGYHULLAM vonult végig a préri-tartományok felett, sőt hó is esett egyes vidékeken. Legtöbb kárt ott okozta az idő-változás, ahol permetező eső elzúgta a holdvilágos éjjelt, midőn tönkrement a konyhakerti vetemények nagy számlára.

FÖLDRENGÉS rezgettette meg az alaszországi Stromboli tűzhányó környékét immár harmadikban. A vulkán északi lejtőin hatalmas láva-tömeg hőllyög alá, miert is a közeli falvakat kiűrtették.

MENESZTENEK három minisztert Saskatchewanban és takarékosági szempontból megszüntetik a munka-ügyi, vasutügyi és ipar-minisztériumokat. A munkaügyi miniszter teendőit a közigazgatási miniszter fogja szentel ellátni, a vasutügyi a közúti közlekedésügyi osztály hatáskörébe fog tartozni, az ipar-ügyeket pedig a természeti kincsek minisztere kezeli szentel Regínában.

62 SZOVJET tisztviselőt elfogtak és rettentően megkínították a japánok a Manchuriát keresztülélő kelet-kínai vasúton. A Szovjet egyelőre hallani sem akar a tulajdonában levő kínai vasutászvénynek elkövetéséről és hír szerint ezzel vérg bosszantotta a japánokat. — Kínai kormány-csapatok 3,000 fosztogató kommunistát felkötöttek.

21 GYERMEKE van a 48 éves Kramer Antalnak, aki az utolsó percben "benevezvén", elvitte a múlt számunkban ismertett hazai Szent István napi anya-verseny első díját.

JANUÁR 13-ik napjára tűzték ki az 1935-ben esődékes Szar-völgyi népszavazást, melynek érdekében a német nazi propagandisták augusztus 28-ikán hosszú rádió-műsort adtak le. — Hitler állítólag meg az árja pogányokra bízta horogkeresztes terror-flókat is hajlandó leinteni, csak hogy az éinyomott katolikusokat és protestánsokat kiengesztelje.

Atlanti Óceántól Csendes Tengerig

N. S. Ont. Que. Man.

DUL-FUL AZ ERDŐTŰZ
Antigonish kerületben szegény halász és bányász családokat egyszerű otthonuktól is megfosztott a tartomány területén új életre kapott tűzvész. A száraz avar mérőföldekre nyaldosó lángok pusztítással fenyegetik Morar, Melanson s Brockville telepüket. Georgevilleben éjjel-nappal harcolt a lakosság az aljas vörös kakas ellen, mely ugyazólván minden épületbe belekapott és a templomot sem kímélte.

MINDEN POLGÁR EGYENLŐ?
Roebuck tartományi ügyész régóta tájós seb beheggedést segített-e elő, midőn kijelentette, hogy a nem-brit származású és nem kanadai születésű polgároknak sem lesz ezentul szükségük külön szavazó-igazolványra. Eddig ugyanis a legközelebbi bíróság igazolványa nélkül nem vehettek részt a képviselőválasztásokon azok, akiknek 'csak' az ugynevezett "naturalization" azaz honosítási polgárlevelük volt.

LELŐTTÉK A FŐSPICLIT
A montreali alvilág egy hírhedt alakja, a "speak-easy", a "blind pig" és egyéb hangzatos néven ismert itóka-lebujok legismertebb szesz-árusítója: Felgenbaum — halott. A többszörsen börtöntviselt bootlegger régi ellenfelei tették el láb alól. Két revolveres bandita fényes nappal az egyik legfogalmasabb uccán hat lövést adott le, majd pedig Ottawa felé elmenekült.

NAGY "KRAJCART" NYELT
Alaposan bejlesztette szüleit egy 8 éves angol kisfiú Stratfordon. A csintalan nebuló egy valódi Viktória királyné korabeli nagy réz-centest nyelt, mely megakadt a nyelvcsövében. A kórházban órák hosszat kinlótak a gyerekek az orvosok, míg nagynehezen el tudták távolítani a pénzdarabot, anélkül, hogy sebészti műtetre került volna a sor.

CSERE-BERE GYEREKEKKEL
Kanada hírhéz nem méltó események kerültek ismét napfényre a francia lakosságú tartományban, hol például a nőknek még ma sincs szavazati joguk. Dr. Boucher, montreali egészségügyi tanácsos megállapította, hogy valóságos kereskedelmi cikké vált a gyermek és a neveléssel bajlódni nem akaró szülők tetemes összegeket fizetnek "kőbenedjárók"-nak, akik aztán az áratlan teremtetéseket ravasz uton-módon jelenházakba csempészik.

MEGINDUL A FAVÁGÁS
A tartomány Ontarióval és az Egyesült Államokkal határos délkeleti szögletében megtelepedett magyarság egyik fő kereseti forrása a fakitermelés. Ezért sietünk közölni a Manitoba Pulp & Paper Company augusztus 24-ikén nyilvánosságra hozott elhatározását: a vállalat 50 ezer kord papír-fát vágat a közeljövőben és a telepesekek keressen \$1-al többet fog fizetni érte kordonként. Tavaly csak 20 ezer korda adott ugyanez a papírgyár megrendelést.

GYILKOLT A BIZTOSÍTÁSÉRT
A furcsa nevű South Ham telep és Ste. Camille között halva találtak egy 55 éves farmert. Az egyik földön élettelenül fekvő gazdát borzalmas módon összeverték ismeretlen támadói. Kiderült, hogy a környékben igen népszerű francia földművelő életrészletét járulták a kertáknál kifizetni a városban és a székben levő pénzért ölték meg a rablógylók.

ELVESZTEK A REPÜLŐK
Manitoba északkeleti érlelő vidékek évtizedekig nem foglaltak gondot a repülőgépekkel. A mocsaras, szárazságtól megterhelten területen oly sokba kerülne a vasutépítés, hogy arról egyelőre szó sem lehet. Ezért repülőgéppel és ahol lehetséges motoros csónakkal, vagy télen traktorral bonyolították le a forgalmat. Két winnipeg-i pilóta eltűnt-északban a múlt hét elején, majd később rájuk találtak, most viszont a keresésükre induló két repülőnek vesztett nyoma.

SENKI SE HÁBOROGATJA ÖNT VÉGNÉLKÜLI GYUJTÉSSEL
HA A "MI LAPUNK"-AT VESZI

Csak egy éjszakára...

Megirtuk, hogy a "mi lapunk" 1929 karácsonyi számában megjelent háború-ellenes költemény világ-hírdőre tett szert. Gyóni Achim Géza pionir-közlegénynek a galliciai harcok poklában írt verse azóta megjelent Watson Kirconnell "The Magyar Muse" című kötetében s legutóbb a londoni egyetem a legmeghátróbb háború-ellenes költeménynek nyilvánította. Szent István napjára a "Winnipeg Tribune" vezércikk-oldalán mutatta be a modern magyar irodalomnak e remekművét. — MUTASSA MEG ANGOL ISMERŐSEINEK!

Irta: GYÓNI GÉZA (Przemysl, 1916 Karácsony)
Csak egy éjszakára küldjétek el őket; A pártoskodókat, a vitézekedőket.
Csak egy éjszakára: Akik félt hirdetik, hogy — mi nem felejtünk, Mikor a halálgép muzsikál felettünk; Mikor láthatatlan magja kél a kőnek, S gyilkos ólom-fécsékek szanaszét röpködnek.

Csak egy éjszakára küldjétek el őket; Gerendatörőseket szálka-keresőket.
Csak egy éjszakára: Mikor sikketőn bögni kezd a gránát, S ugy nyög a véres föld, mintha gyomrát vágnák; Robbanó golyóknak mikor fénye támad S véres víz kicsap a vén Vizszulának.

Csak egy éjszakára küldjétek el őket; Az uszora-garast fogukhoz verőket.
Csak egy éjszakára: Mikor gránát-vulkán izzó közepén Ugy forog a férfi, mint a falevél; S mire földre omlik, ó iszonyú omlás, — Szép piros vitézből csak fekete csontváz.

Csak egy éjszakára küldjétek el őket; A hiteltelenekeket s az úzerkedőket.
Csak egy éjszakára: Mikor a pokolnak égő torka tarul, S vér csurog a földön, vér csurog a fáról, Mikor a rongy sátor nyőzősörgő a székben S haló hősök sobját: "Fiam... feleségem..."

Csak egy éjszakára küldjétek el őket; Hosszu csahos nyelvvel hazaszeretőket.
Csak egy éjszakára: Vakító csillagnak, mikor támad fénye, Lássák meg arcukat a San-folyó tükreben, Amikor magyar vért gözölve hőllyög, Hogy sirva sikoltás: "Istenem, ne többet..."

Küldjétek el őket csak egy éjszakára, Hogy emlékezzenek az anyjuk kinyjára.
Csak egy éjszakára: Hogy bújnának össze megrémülve, fázva; Hogy fetrengne mind-mind, hogy mea-kulpázna; Hogy tépné az ingét, hogy verné a mellét, Hogy kiáltaná böge: Krisztusom, mi kell még?!

Krisztusom, mi kell még? Vérem, mit adjak Árjáért a vérnek, csak én megmaradjak! Hogy esküden mind-mind; S hitelen gögében, akit sosem ismert, Hogy hívni a Krisztust, hogy hívni az Istent: "Magyar vérem ellen soha-soha többet!"
— Csak egy éjszakára küldjétek el őket!

Sask.

21 évvel ezelőtt még a North-West Territo-riához tartozott.

felgyújtotta a kazlakat és kövel betörte a házak alakait. A punnichi-i csendőrségen ápolat Bíró Mihály a hirdások értelmében megjavarodott.

GYUJTOGATTAK SALT COATSON
Ismeretlen tettesek már heteken keresztül több merényletet követtek el a régi magyar pionir telepek környékén. Legújabbban az állomásokon levő gabona-tárházakat akarták kifosztani s ezzel nagyarányú előkészületeket tettek. Terv szerint a pénz-trábrablása után felgyújtották volna az elevátorokat, hogy ezáltal a gyantut elkerüljék. A nagy szerűen kigondolt haditervet azonban megzavarta az a sajnálatos körülmény, hogy az elevátorokban — nem volt pénz. A

ELFOGTAK A FÉRJUGYILKOST
Manville telepen — ahol Görömbey Gábor farm-munkás honfitársunkat egy ukrán 1928-ban oly kegyetlenül meggyilkolta — ismét egy véres esemény izgalmas tárgyalják. Mintegy 100 mérőföldnyire észak-keletrre, a Flat top partján hosszas földözés után elfogták a csendőrségi

Folytatás a 3. oldalon!